

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 24. oktobra 1866. ~

## Gospodarske stvari.

## Tatinski lov.

Spisal F. Schollmayer.

Pravniški modrijani trdijo, da vsak človek ima že od nature pravico na ptuji kakor na svoji lastni zemlji (gruntu) divjačino streljati. Pri tem se zastopniki stare šole celó radi opirajo na besede sv. pisma (Genesis I., 26.), po katerih ima človek po volji Stvarnikovi pravico gospodovati čez ribe morja in tice neba, in čez vse živali, ktere se gibljejo na zemlji. Po tacih napačno tolmačenih pojemih se prišteva tudi tatinski lov (Wild-dieberei) že od nekdanj k onemu djanju, ktero ni nepošteno in se ne more šteti v vrsto tatvine. Zeló taka je tudi z gozdnim tatinstvom in kontrabantom. Ni sicer prav to — pravijo drugi — al nepošteno vendar ni, kakor je druga tatvina. Taka misel izvira menda od todi, ker sta les in divjačina bila od začetka, kakor je še današnji zrak, svetloba in pa voda občno blago vsacega, in po takem še danes mislijo nekteri, da pravico, les sekati v gozdu in divjačino streljati, so si ljudje prilastili le po krivici. Po staronemški navadi 15. in 16. stoletja ni sicer lov bil posebna pravica vladarjev, vendar so oni povsod po deželi smeli divjačino streljati tudi brez odločnega dovoljenja zemljiščinih posestnikov. Nobeno nepostavno prilaščanje se ni v srednjem veku tako ostro in celó na smrt kaznovalo kakor tatinski lovci. Tako, na priliko, je cesar Rudolf II. na Českem tatinskim strelcem s smrtjo žugal, in po ukazu od leta 1567. so tatinski lovci na Parskem na vislicah smrt storili. — Kako hudo je bilo kaznovano tatinsko in prezgodnje streljanje divjačine, to kažejo lovske postave za česko deželo od leta 1713 in 1714 v zakoniku Ferd. Karol., in 1709 za gornjo Avstrijo, za dolnjo pa od leta 1727; ravno tako tudi postava za Štajarsko 13. januarja 1720 oklicana, ki se ob enem na lovsko postavo od leta 1641, 1695 in 1716 opira. Pod cesarjem Ferdinandom II. ni smel po lovski postavi od 12. februarja 1630 na Štajarskem celó noben mestnjani in kmet na lov (jago) iti, in celó tako ostra je bila prepoved, da brez gosposkega dovoljenja še celó tičev niso smeli loviti. Vzrok tacih ostrih lovskih postav je bil menda ta, da so bili veliki gospodje tadanjih časov tudi sami postavodajalci. Če tudi sami niso onih grozovitih kazen osnovali, vendar-le so pripustili, da so se po služilnih sodnikih vpeljale in ohranile na korist lovskega veselju velike gospóde in sumoljubnosti.

Temu nasproti so pa sedanje lovske postave in dotični razdelki državlanskega zakonika, po katerih se tatinskemu lovcu in sicer po vrednosti ustreljene živali prav majhina kazen odmerja, tako mile, da je čedalje več tatinskega lova. Za vsacega človeka, komur lov

ni službeno opravilo, ali kdor nima premoženja, in se le od zaslužka svojih rok živí, naj ima do lova pravico ali ne, je lov vselej na večjo škodo kakor korist. Za-nj je lov le igra na srečo, kakor vsaka druga igra, ki se je s časom tako privadi, da mu je strastna, in djal bi, da skoraj na nič družega ne misli in od ničesa družega raje ne govori kakor od lova, pa ravno pri lovu zanemarja svoja vsakdanja opravila, se odvadi dela, zabrede v revščino, in misli, kako bi si lahkoma na noge pomagal, da nazadnje ne le tatinski lovec, temuč tudi navaden tat ali celó ropar postane. Moralično zgubljen stopi zverinski tat dostikrat v očitni boj z logarjem in varhom tujega lova, in če tū in tam kak krvav boj nastane, mora se pri razsodbi te obžalovalne nesreče na dve strani gledati, namreč na to, ali se logar kadarkoli svojega orožja pred tatinskim lovcem le zato posluži, da si sam svojega življenja varuje, ali pa se nasproti zoper svojo dolžnost tatu umakne, da ta čedalje predrzniši prihaja. Ako bi pa slehern logar z zverinskim tatom tako usmiljeno ravnal in mu pripustil po svoje gospodariti, kmalu bode zverine in zverinskih tatov zmanjkalo. Ali je uno ali to pravo, utegne soditi ta tako, drug tako; vendar to je gotovo, da tak strelec ni še poštenjak zato, ker divjačino strelja, da mu ne poškoduje polja ali vrta. Že dolgo časa stoji gosposka v tej reči poškodovancu na strani, kteremu je divjačina na polji škodo storila, da se mu škoda povrne; al le malokdaj se to zgodi in res skor nikoli v pravi meri. Od konca do kraja, bi djal, so vsi tatinski lovci nepridni potepuhi, ki se radi po temnih gozdih potikajo in po divjačini prežé; kar zasačijo in ustrelé, prodajo večidel krčmarjem, pri katerih nektore dni za strženi denar dobro živé in v krčmi toliko časa oprezvajo, dokler jim krčmar več na brado dati noče, zdaj pa hajd zopet na tatinski lov!

Po takem roparstvu se tudi dobre zverinske leže sčasoma tako potrebujejo, da sam tatinski lovec mora oprezovati in oprezovati, predno kako divjačino na muho dobí, da od nje zopet nektore dni živí. Ker mu pa delo smrdí in ga nadloga stiska, zató jame po ptujem premoženji roke stegati, postane tat, ropar in morilec.

To so policijski vzroki, zakaj večidel po vseh deželah lovski varhi več pravice imajo kakor divji lovci in lesni tatovi. Lovski varhi imajo pravico, zverinskega tatú ustreliti, ako se jim v bran stavi in na prvi klic puške od sebe ne vrže. Če pa je tatinski lovec puško od sebe vrgel in zbežal, tedaj logar nima pravice za njim streljati. Vendar se pa tudi tajiti ne dá, da je za logarja nevarno, ako tatinski lovec s puško beží; za prvim gostim grmom logarja včasih čaka, da bi se maščeval nad njim.